

**ग्राहक गाऱ्हाणे निवारण मंचाच्यासमक्ष
बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन उपक्रम**

(विद्युत अधिनियम, २००३ मधील कलम ४२ च्या उपकलम ५ नुसार प्रस्थापित केलेल्या)

तळ मजला, बहुमजली विस्तारीत इमारत,
बेस्ट कुलाबा आगार,
कुलाबा, मुंबई - ४०० ००१
दुरध्वनी क्रमांक २२८५३५६१

प्रतिनिधीत्व क्रमांक एस-ए-८२-०९ दि.२८.०८.२००९

श्री. साद हनिफ कपाडिया	.....	फिर्यादी
विरुद्ध		
बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन उपक्रम	.....	प्रतिवादी

उपस्थित

गणपूर्ती	: १. श्री. र.उ.इंगुले, अध्यक्ष २. श्री. सु.प्या.गोस्वामी, सदस्य ३. सौ.वर्षा व. राऊत, सदस्या
फिर्यादीच्या वतीने	: १. श्री. मोहम्मद सिराज
प्रतिवादीच्या वतीने	: १. श्री.एस्.एम्.जोंजाळ, प्र.अ.ग्रा.से. 'अ' विभाग २. श्री.एस्. आर. सावंत, का.अ. ग्रा.से. 'अ' विभाग
सुनावणी दिनांक	: ०४.११.२००९
निर्णय दिलेली दिनांक	: ०७.१२.२००९

अध्यक्ष श्री.र.उ.इंगुले यांनी दिलेला निर्णय

श्री. साद हनिफ कपाडिया, तळ मजला, गोडाऊन नं.५, बिल्डिंग नं.,३८, डॉ. कुवशी रायशी मार्ग, टाईम्स ऑफ इंडिया गोडाऊन जवळ. मस्जिद स्टेशन (पूर्व), मुंबई - ४०० ००९ हे वीज देयक क्र. १००-०२४-८४३*९ संदर्भात विद्युत पुरवठा चालू करून वीजदेयक नावावर करणेसाठी व पूर्वीच्या ग्राहकाचे बिल रद्द करणेबाबतचे ग्राह्याणे मंचाकडे घेऊन आले.

घटनेचा संक्षिप्त इतिहास

१. तक्रारदार श्री. साद हनिफ कपाडिया यांनी तळ मजला, गोडाऊन नं.५, बिल्डिंग नं.,३८, डॉ. कुवशी रायशी मार्ग, टाईम्स ऑफ इंडिया गोडाऊन जवळ. मस्जिद स्टेशन (पूर्व), मुंबई - ४०० ००९ यापत्त्यावरील गोडाऊन श्री महेश पटेल व कमलेश पटेल यांच्याकडून दि. २५.०३.२००९ रोजी विकत घेतले.
२. वीजदेयकाची थकित रक्कम रू.२,२५,०५०/- न भरल्यामुळे सदर जागेचा विद्युत पुरवठा दि.४.१२.२००८ रोजी बेस्टने खंडित केला. थकित रक्कमेवर विलंब आकार व थकबाकीवरील व्याज लागून थकित रक्कम वाढून जुलै, २००९ पर्यंत रू. २,९५,८४४.५७ एवढी झाली आहे.
३. तक्रारदाराने दि.०१.०६.२००९ रोजी बेस्ट कडे सदर वीजदेयक आपल्या नावावर करण्यासाठी अर्ज केला. त्यानंतर १६.०६.२००९ रोजी बेस्टकडून त्यांना पूर्वीच्या ग्राहकांच्या विजदेयकाची थकीत रक्कम रू .२,९५,८४५/- देण्यासंबंधी कळविण्यात आले.
४. तक्रारदाराने दि. ०९.०६.२००९ च्या पत्राद्वारे सहा.अभियंता, वसुली कक्ष (रिकव्हरी सेल) विभागाला अर्ज करून पूर्वीच्या ग्राहकाच्या थकित वीजदेयकाची रक्कम रद्द करणे, विद्युत पुरवठा चालू करणे व वीजदेयक नावावर करण्याबाबत विनंती केली.

५. तक्रारदाराने थकित विजदेयकाच्या रक्कमेबाबत, विद्युत पुरवठा चालू करणे व वीजदेयक नावावर करण्याबाबत दि. ३०.०६.२००९ रोजी प्रपत्र 'क' अन्वये अंतर्गत गाऱ्हाणे यंत्रणा कक्षाकडे अर्ज सादर केला.
६. तक्रारदाराचे कथनकी - ज्या कालावधीचे वीजबील थकीत आहे. एवढी मोठी रक्कम बी.ई.एस.टी. ने अजूनपर्यंत थकीत का ठेवली. व त्या काळात तेथे तक्रारदार नव्हते. व त्यानी वीज वापरलेली नाही. पूर्वीचा ग्राहक आता ती जागा सोडून निघून गेला आहे. तरी सदर थकीत बिल तक्रारदाराकडे न मागता पूर्वीच्या ग्राहकाकडून वसूल करावे तसेच इलेक्ट्रिसीटी अॅट-०३, व वीज नियामक आयोगाच्या नियमाप्रमाणे पूर्वीच्या ग्राहकाचे थकीत बिल भरण्याची जबाबदारी तक्रारदाराची नाही. तरी कायद्याप्रमाणे दिनांक २५.०३.२००९ पासून जेवढी वीज वापरली फक्त त्याचेच बिल भरण्याची तयारी तक्रारदाराची आहे. गोडाऊन मध्ये अजून अंधार आहे. तक्रारदाराची विनंती की, १) त्यांचा विद्युत पुरवठा पूर्ववत करावा २) मीटर तक्रारदाराच्या नावावर करावे ३) पूर्वीच्या ग्राहकाचे थकीत बिल रद्द करून कायदा - ०३ महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाच्या नियमाप्रमाणे तक्रारदारास भरावे लागणाऱ्या रकमेचे बिल भरण्यासाठी द्यावे.
७. यासंबंधी अंतर्गत गाऱ्हाणे यंत्रणा कक्षाने दि. ०७.०८.२००९ रोजी दिलेल्या उत्तराने समाधान न झाल्याने तक्रारदाराने अनुसूची 'अ' च्या नमुन्यात मंचाला दि. २८.०८.२००९ रोजी तक्रार सादर केली.

जाबदेणार बेस्टने लिखित स्वरूपात आणि सुनावणीच्या वेळी खालीलप्रमाणे निवेदन केले

८. तक्रारदार साद हनिफ कपाडिया, ज्या थकित वीजदेयकाची तक्रार करित आहेत ते वीजदेयक आमचा नोंदणीकृत ग्राहक महेश पटेल व कमलेश पटेल ह्यांच्या नावावर आहे. वीजदेयकाची थकित रक्कम रू.२,२५,०५०/- न भरल्यामुळे त्यांचा विद्युत पुरवठा दि.४.१२.२००८ रोजी खंडित करण्यात आला. थकित रक्कमेवर विलंब आकार व थकबाकीवरील व्याज लागून थकित रक्कम वाढून जुलै, २००९ पर्यंत रू. २,९५,८४४.५७ एवढी झाली आहे.
९. अर्जदाराने त्याच्या अर्जाच्या परिच्छेद क्र.१ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सदर जागा दि.२५.०३.२००९ रोजी विकत घेतली असल्यासंबंधीचे कागदपत्र (विक्री खताची छायांकित प्रत व भाडे पावती जोडली आहे.) तसेच अर्जदाराच्या म्हणण्यानुसार तेथे विद्युत पुरवठा चालू होता हे म्हणणे खरे नाही. कारण आमच्या अभिलेखाप्रमाणे सदर वीजमापकाचा विद्युत पुरवठा दि. ०४.१२.२००८ रोजीच खंडित केला होता. अर्जदाराने दि.०१.०६.२००९ रोजी वीजदेयक नावावर करण्यासाठी अर्ज दाखल

केल्याचे म्हणणे खरे आहे व सदर अर्जासोबत चालू महिन्याचे वीजदेयक भरलेल्याची पावती जोडण्यासाठी दि.१६.०६.२००९ रोजी आम्ही पत्र पाठविल्याचे खरे आहे. अर्जदाराने दि. ०९.०६.२००९ च्या पत्राद्वारे सहा.अभियंता, वसुली कक्ष (रिकव्हरी सेल) विभागाला अर्ज करून पूर्वीच्या ग्राहकाच्या थकित वीजदेयकाची रक्कम रद्द करणे, विद्युत पुरवठा चालू करणे व वीजदेयक नावावर करण्याबाबत विनंती केली. तसेच अर्जदाराने अनुसूची 'सी' मध्ये सुध्दा पुन्हा तीच विनंती केली. त्या बाबींची कायदेशीर वैधता तपासून अर्जदारास पूर्ण रक्कम भरण्यास आमच्या दि.०७.०८.२००९च्या पत्र क्र.ग्रा.से.'अ'/सहा.अभि.ग्रा.से.'अ'./का.स.ग्रा.से.अ-३/सी फॉर्म/४३२००/२००९ द्वारे कळविण्यात आले.

१०. वरील सर्व बाबींचा विचार करून सन्माननीय ग्राहक गाव्हाणे मंच यांस विनंती की, अर्जदारास संपूर्ण थकित रक्कम भरण्याचे आदेश द्यावेत, जेणेकरून अर्जदाराच्या विनंतीस अनुसरून सदरहु जागेचा विद्युत पुरवठा पूर्ववत करून वीजदेयक अर्जदाराच्या नांवावर करता येईल.
११. सुनावणीच्यावेळी मंचाने बेस्टला बिल क्र. १००-०२४-८४३*९ ची खातेवही पृष्ठ आणि ग्राहकाला बजावलेली पहिली विजपुरवठा तोडण्यासंबंधिची नोटीस सादर करण्यास सांगितली. त्याप्रमाणे बेस्टने दि. ११.१.२००९ रोजी खातेवही पृष्ठ त्याच्या दि.०६.११.२००९ च्या पत्राद्वारे मंचाला सादर केली.

कारण मिमांसा

१२. तक्रारदार तसेच जाब देणार बेस्ट उपक्रम यांचे प्रतिनिधी यांचा युक्तिवाद ऐकण्यात आला. या मंचापुढे सादर करण्यात आलेल्या कागदपत्रांचे अवलोकन व अभ्यास करण्यात आला.
१३. हाती असलेल्या प्रकरणी वादाचा विषय म्हणजे थकित वीजदेयक जुलै, २००९ पर्यंतचे रु. २,९५,८४४.५७ हे पूर्वीचे नोंदणीकृत ग्राहक श्री. महेश पटेल व श्री. कमलेश पटेल ह्यांचे नांवे होते. तक्रारदार साद हनीफ कपाडीया यांचे कथनान्वये ज्या इमारत/वास्तुमध्ये श्री. पटेल यांना विद्युत पुरवठा देण्यात आला होता, ती इमारत/वास्तू (गोडाऊन) त्यांचेकडून तक्रारदार याने दि. २५ मार्च, २००९ रोजी 'खरेदी खता' च्या दस्ताद्वारे विकत घेतलेली आहे. तक्रारदाराने जाब देणा-याकडे रितसर अर्ज करून विद्युत मीटर व बिल तक्रारदाराच्या नांवावर करण्याबाबत दि. १/६/२००९ रोजी अर्ज केला असता, जाब देणा-याकडून पूर्वीचे ग्राहक यांचे थकित बिल रु. २,९५,८४५/- तक्रारदाराने भरल्याशिवाय मीटर व बिल तक्रारदाराच्या नांवावर करता येणार नाही असे दि.

- १६/६/२००९ च्या पत्राद्वारे कळवून, मागणीनुसार विद्युत पुरवठा करण्यास नकार दिला. तक्रारदाराच्या कथनानुसार थकित बिलाच्या कालावधीमध्ये संबंधित इमारत/वास्तु तक्रारदाराकडे नव्हती. तक्रारदाराने सदरहु कालावधीमध्ये विद्युत पुरवठा वापरलेला नाही. संबंधित थकित वीजेचे बिल हे पूर्वीच्या ग्राहकांचे संदर्भात असल्याने, ते त्यांचेकडूनच वसूल करण्यात यावे व याबाबत तक्रारदारास जबाबदार धरण्यात येऊ नये असा युक्तिवाद या मंचापुढे सादर केला.
१४. या मंचापुढे विचाराधीन असलेला महत्वाचा वादाचा मुद्दा म्हणजे पूर्वीचे नोंदणीकृत ग्राहक श्री. पटेल यांनी वापरलेल्या वीजेच्या संदर्भातील थकित बिलाची रक्कम ही तक्रारदार हा संबंधित इमारत/वास्तुचा मालक झाल्याने तथा वास्तव्यास आल्याकारणाने, त्यांच्याकडून जाब देण्या-यास वसूल करण्याच्या कारणावरून विद्युत पुरवठा नाकारता येईल का ?
१५. आमच्या मते या महत्वाच्या वादाच्या मुद्याचे निराकरण करणे कामी सर्वोच्च न्यायालयाच्या पूर्णपिठाच्या **इशा मार्बलस् विरुद्ध बिहार राज्य विद्युत मंडल ((१९९५) २ सुप्रिम कोर्ट केसेस् ६४८)**, यांचा आधार घेणे आवश्यक असल्याचे आढळून येते. या केसमध्ये अपीलकर्ता इशा मार्बलस् यांनी मे. पटेल इंडस्ट्रिज् यांनी कॉर्पोरेशनकडे गहाण टाकलेली वास्तु खुल्या लिलामध्ये विकत घेतली. सदरहु वास्तुचा ताबा घेताना त्यामध्ये विद्युत पुरवठा हा खंडित केलेला होता. अपीलकर्ता इशा मार्बलस् यांनी बिहार राज्य विद्युत मंडळाकडे विद्युत पुरवठ्याची मागणी केली असता, अपीलकर्ता यांना पूर्वीचे ग्राहक मे. पटेल इंडस्ट्रिज् यांनी थकविलेल्या वीजेच्या बिलाची मागणी करून 'थकित वीज बिल' भरल्याशिवाय वीज पुरवठा करण्यास नकार दिला. अपीलकर्ता इशा मार्बलस् यांचे कथनानुसार पूर्वीच्या कालावधीत वीज पुरवठा त्यांनी वापरलेला नव्हता. वीज पुरवठा करणे व त्या बदल्यात देय रक्कम देणे, याबाबतचा कोणताही करार इशा मार्बलस् व वीज मंडळामध्ये नव्हता. अशा त-हेचा करार हा पूर्वीचे ग्राहक मे. पटेल व वीज मंडळामध्ये होता. सबब पूर्वीच्या कालावधी, करार व थकलेले वीजेचे बिल, या संदर्भातील वाद हा मे. पटेल व वीज मंडळ यांच्यामध्ये असून अपीलकर्ता इशा मार्बलस् हे 'त्रयस्त पक्ष' असल्याने त्यांच्याकडून थकित वीज बिल मागता येणार नाही व या कारणावरून त्यांना वीज पुरवठाही नाकारता येणार नाही.
१६. सन्माननीय सर्वोच्च न्यायालयाच्या पूर्णपिठाने संबंधित कालावधीमध्ये अंमलात असलेल्या इंडियन इलेक्ट्रिसिटी अॅक्ट १९१० व इलेक्ट्रिसिटी (सप्लाय) अॅक्ट १९४८ खालील सर्व संबंधित तरतुदींचे परिच्छेद ३३ पासून अवलोकन करून निकालपत्रामध्ये परिच्छेद क्र. ५६ मध्ये वास्तुवर थकित वीज बिलाचा 'बोजा (charge)' असणार नाही. जर अशी वास्तु विकत तथा वास्तव्याकरिता घेण्यात आली असेल तर विद्युत पुरवठा पुनःश्च सुरु करण्याकरिता विद्युत मंडळास 'पूर्वीचे थकित वीज बिल अगोदर भरा', अशी अट लादता येणार नाही. जो करार पूर्वीच्या ग्राहकांबरोबर वीज मंडळाचा आहे,

- त्यामधून निष्पन्न होणारी कोणतीही जबाबदारी ही 'त्रयस्त' पक्षावर वीज मंडळास लादता येणार नाही. सबब वीज मंडळास नंतरच्या ग्राहकाबरोबर नविन करार करणे नाकारता येणार नाही. परिच्छेद क्र. ६१ मध्ये निकालपत्रात चर्चेत घेतलेल्या कायद्यातील विविध तरतुदींचा अभ्यास करून जो कायदा अभ्यासण्यात आलेला आहे त्यानुसार वास्तु विकत घेणा-यावर कोणतीही जबाबदारी, ज्यास तो जबाबदार तथा कारणीभूत नाही, ती त्यांच्यावर लादणे केवळ अशक्य आहे, असा निष्कर्ष सन्माननीय सर्वोच्च न्यायालयाने नोंदविलेला आहे.
१७. सन्माननीय सर्वोच्च न्यायालयाच्या पुर्णपिठाने परिच्छेद क्र. ६३ मध्ये आपले मत नमूद केले आहे की, वीज ही लोकांची मालमत्ता असून कायदा तिचे रक्षण करित असतो व जनतेसही असे करण्याबाबत उद्दीप्त तथा प्रवृत्त करित असतो. तथापि सध्याचा उपलब्ध कायदा हा पूर्वीच्या ग्राहकांची थकित वीज बिल भरण्याची जबाबदारी ही नंतरच्या भावी ग्राहकावर लादण्याबाबत अपुरा आहे. भावी ग्राहक हे पूर्वीच्या ग्राहक व वीज मंडळातील करारासंदर्भात 'त्रयस्त पक्ष' असल्याने त्यांच्यावर या करारामधील कोणतीही जबाबदारी लादता येणार नाही.
१८. या मंचाच्यामते जाब देणार यांनी सध्या अस्तित्वात व अंमलबजावणीत असलेल्या इलेक्ट्रिसिटी ॲक्ट २००३ मधील कोणत्याही तरतुदीवर भर दिला नाही की, ज्या अन्वये विचाराधीन तक्रारदार की जो पूर्वीच्या नोंदणीकृत ग्राहकाचा जाब देणा-याशी असलेल्या करारासंदर्भात 'त्रयस्त पक्ष' आहे, त्यांच्यावर पूर्वीच्या ग्राहकांचे थकित वीज बिल भरण्याची पूर्ण जबाबदारी लादत आहे. वरील कायद्यामधील तरतुदी अभ्यासता या मंचासही अशा त-हेची कायदेशीर तरतुद उपलब्ध नसल्याचे आढळून येत आहे.
१९. वरीलप्रमाणे संबंधित कायदेशीर तरतुदींचे विश्लेषण व अवलोकन करता या मंचाच्या मते जाब देणार यांना त्यांनी मागणी केल्याप्रमाणे तक्रारदार श्री. साद हनीफ कापडीया यांचेकडून पूर्वीच्या नोंदणीकृत ग्राहक श्री. पटेल यांच्या नांवे असलेले थकित वीज बिल मागता येणार नाही व या कारणारून तक्रारदार यांना वीज पुरवठा नाकारता येणार नाही.
२०. या निकालपत्राच्या अंतिम टप्प्यावर या मंचास एक महत्वाची कायद्यामधील तरतुद विचारात घेणे आवश्यक असल्याचे आढळून येत आहे. विचाराधीन असलेली तक्रार अभ्यासता पूर्वीचे नोंदणीकृत ग्राहक श्री. पटेल यांचेकडून तक्रारदाराने विकत घेतलेली वास्तु म्हणजे 'गोडाऊन' मध्ये देण्यात आलेला वीज पुरवठा खंडित करण्यात आल्यावरून, तक्रारदार यांनी सदरची तक्रार दाखल करून विद्युत पुरवठा पुनःश्च चालू करण्याबाबत व बिल व मीटर तक्रारदाराच्या नांवावर करण्याबाबतची विनंती जाब देणाऱ्यास केल्याची या मंचास आढळून येते. जाब देणार यांनी या मंचापुढे तक्रारदाराने विद्युत बिलामधील 'नांवातील बदला' बाबत जाब देणा-याकडे सादर केलेला अर्जही दाखल केला आहे.

२१. उपरोक्त परिस्थितीमध्ये या मंचास म.वि.नि.आ. (विद्युत पुरवठा संहिता व पुरवठ्याच्या इतर अटी) विनियम २००५ अंतर्गत विनियम १०.५ कडे निर्देश करणे आवश्यक असल्याचे आढळून येत आहे. सदरहु विनियमचा आवाका लक्षात घेण्याकरीता व अभ्यासण्याकरीता, मूळ विनियम इंग्रजीत असल्याने त्याप्रमाणेच तिचा निर्देश खाली करणे आवश्यक आढळते.

१०. Change of Name

10.1 xxx xxx xxx

10.2 xxx xxx xxx

10.3 xxx xxx xxx

10.4 xxx xxx xxx

10.5 *Any charge for electricity or any sum other than a charge for electricity due to the Distribution Licensee which remains unpaid by a deceased consumer or the erstwhile owner / occupier of any premises, as a case may be, shall be a charge on the premises transmitted to the legal representatives / successors-in-law or transferred to the new owner/ occupier of the premises, as the case may be, and the same shall be recoverable by the Distribution Licensee as due from such legal representatives or successors-in-law or new owner/ occupier of the premises, as the case may be:*

Provided that, except in the case of transfer of connection to a legal heir, the liabilities transferred under this Regulation 10.5 shall be restricted to a maximum period of six months of the unpaid charges for electricity supplied to such premise.

२२. उपरोक्त निर्देश केलेले विनियम हे म.वि.नि. आयोग यांनी विद्युत कायदा २००३ खालील कलम ४५, ४६, ४७, ५० व १८१ मधील तरतुदीन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारान्वये, तयार केलेले असल्याने या विनियमला कायद्यातील तरतुदींचा दर्जा तथा क्षमता प्राप्त झालेली आहे. विनियम क्र. १०.५ खालील 'प्रोव्हीजो' अन्वये नांवातील बदला खाली वीज पुरवठा पूर्वीच्या ग्राहकाकडून नविन भावी ग्राहकाकडे हस्तांतरित (transfer) करावयाचा असल्यास पूर्वीच्या ग्राहकाने न भरलेले वीज बिल भरण्याची 'जबाबदारी', ही नवीन भावी ग्राहकावर संबंधित वास्तु/इमारतीमध्ये करण्यात आलेल्या वीज पुरवठा संदर्भात जास्तीत जास्त कालावधी हा सहा महिन्यांचे न भरलेल्या बिला पूर्वीचा, मर्यादित ठेवण्यात आलेला आहे.

२३. उपरोक्त चर्चा तथा विश्लेषणान्वये तक्रारदार हा पूर्वीचे नोंदणीकृत ग्राहक श्री. पटेल यांचे थकित बिल रु. २,९५,८४४.५७ भरण्यास जबाबदार नसले तरी रेग्युलेशन १०.५ अन्वये सहा महिने न भरलेल्या वीज बिलाकरिता हे मंच तक्रारदारास जबाबदार धरीत आहे व त्याप्रमाणे खालील आदेश पारित करित आहे -

आदेश

- १) तक्रारदाराची तक्रार क्र. एस-ए-८२-०९ दि.२८.०८.२००९ ही काही प्रमाणात मान्य करण्यात येत आहे.
- २) तक्रारदाराने वीज पुरवठा मिळणे कामी जाब देणा-यास म.वि.नि.आ. (वीज पुरवठा संहिता आणि इतर पुरवठ्याच्या अटी) विनियम २००५ अंतर्गत विनियम क्र. १०.५ अन्वये सहा महिन्यांच्या कालावधीचे न भरलेले वीजेच्या बिलाची रकम दिल्यानंतर जाब देणार यांनी त्यापासून एक महिन्यांच्या कालावधीमध्ये संबंधित इमारत/वास्तु मध्ये वीज पुरवठा सुरु करावा.
- ३) या निकालपत्राच्या प्रती दोन्ही पक्षकारास देण्यात याव्यात.

(श्री.र.उ.इंगुले)
अध्यक्ष

(श्री.सु.प्या.गोस्वामी)
सदस्य

(सौ.वर्षा व. राऊत)
सदस्या